

Akademie věd
České republiky

TISKOVÁ ZPRÁVA

Praha 4. října 2023

Akademie věd ČR
Národní 1009/3, 110 00 Praha 1
www.avcr.cz

NEJVĚTŠÍ STAVENIŠTĚ ČESKOSLOVENSKA: NORMALIZAČNÍ PRAHA OČIMA JEJÍHO HLAVNÍHO ARCHITEKTA

Výstavba metra a sídlišť, zákulisí pražského magistrátu, otázka role expertů v normalizačním Československu, asanace, ale i památková péče. Právě tato témata obsahuje nová kniha *Blahomír Borovička: Vzpomínky hlavního architekta Prahy* od historičky architektury Martiny Koukalové a historika Petra Roubala. Publikaci, jež čtenářům a čtenářkám nabízí doposud neznámý pohled na dvě desetiletí tzv. normalizace, vydává Ústav pro soudobé dějiny Akademie věd ČR.

Blahomír Borovička (1923–2004) získal po studiích cenné zkušenosti ve Vojenském projektovém ústavu. „Zde se dostal k velkým zakázkám, které nebyly běžné, a také k zakázkám v zahraničí. Pracoval tak v Egyptě, Sýrii, Libyi a dalších státech,“ říká spoluautorka knihy historička architektury Martina Koukalová z Institutu plánování a rozvoje hlavního města Prahy. V letech 1971 až 1988 působil v Útvaru hlavního architekta a během této doby si psal diáře a poznámky, které po odchodu do důchodu přetavil do svých pamětí. „Vzpomínky si Blahomír Borovička psal spíše jako terapii sám pro sebe. Ale domnívám se, že trochu doufal, že vyjdou,“ podotýká Martina Koukalová.

V pamětech se Blahomír Borovička soustředí na širokou škálu témat – od příběhů z politiky po směrný územní plán a plánování aglomerace až po velká dobová témata, jakými byla výstavba sídlišť a metra. Věnuje se ale také vnitřnímu chodu Útvaru hlavního architekta. „Jedná se o detailní pamětnický vhled do institucionálních dějin, což je pro nás nesmírně zajímavé,“ dodává druhý autor knihy historik Petr Roubal z Ústavu pro soudobé dějiny AV ČR.

Kontakt pro média:

Eliška Zvolánková
Divize vnějších vztahů AV ČR
press@avcr.cz
+420 739 535 007

Lucie Fikarová
Ústav pro soudobé dějiny AV ČR
fikarova@usd.cas.cz
+420 725 949 902

Výstavba bytů i přestavba Žižkova

Blahomír Borovička stál při nástupu do čela Útvaru hlavního architekta před velkým projektem proměny Prahy. Hlavní město Československa bylo od padesátých let 20. století dlouhodobě podfinancované a hospodářský plán upřednostňoval centra těžkého průmyslu.

Tento trend se počátkem sedmdesátých let změnil. V té době se Praha stala největším stavenišťem Československa, rozvíjela se výstavba metra a zároveň bylo v plánu stavět několik rozsáhlých sídlišť. „*Blahomír Borovička se tak ocitl pod tlakem postavit v Praze co nejrychleji co největší množství bytů,*“ vysvětluje Petr Roubal. Ke své práci však přistupoval s pokorou. „*O plánování tak velkého územního celku, jako je Praha, neměl Borovička absolutní znalosti, proto respektoval odborníky, kteří pod ním pracovali. Architekti a urbanisté mu tedy připravili podklady a jeho role spočívala ve vyjednávání s politiky. On tomu řemeslu rozuměl, respektoval ho a snažil se ho prosadit přes politiky,*“ dodává Martina Koukalová.

Vedle nové výstavby v Praze také některé části procházely přestavbou. Staré čtvrti jako Žižkov, Vinohrady či Karlín byly velmi zanedbané a podle plánu se měly modernizovat či přestavět. Právě asanaci Žižkova, který byl pro tyto účely vybrán jako první, věnoval Borovička ve svých pamětech velkou pozornost. Ve čtvrti vystavěné v kopcovitém terénu byly malé byty s pavlačemi a sociálním zařízením na chodbách. Podle Borovičky tak Žižkov nesplňoval představu hygienického města plného slunce a vzduchu. I proto podporoval, aby byl zbořen a nově vystavěn, což se naštěstí uskutečnilo pouze z malé části.

Přestože dnes mohou být některé pražské normalizační stavby, které inicioval nebo schvaloval Útvar hlavního architekta, diskutabilní, Blahomír Borovička především zaštitil odbornou práci svých kolegů v době masového rozvoje města spojeného s velkými politickými tlaky.

Slavnostní křest pamětí, které k vydání poskytla manželka Blahomíra Borovičky Jana Borovičková, se uskuteční ve středu 11. října 2023 v Centru architektury a městského plánování (Vyšehradská 51, Praha 2) od 19:00. Součástí křtu bude i diskuse s editory knihy.

Vydání pamětí bylo podpořeno z programu Strategie AV21 „Město jako laboratoř změny; stavby, kulturní dědictví a prostředí pro bezpečný a hodnotný život“ (program č. 23).

Více informací:

M.A. MPhil Petr Roubal, Ph.D.

Ústav pro soudobé dějiny AV ČR

roubal@usd.cas.cz

tel. 732 652 499

Mgr. Martina Koukalová, Ph.D.

Institut rozvoje a plánování hlavního města Prahy

koukalova@ipr.praha.eu

tel. 773 751 444

Blahomír Borovička (1923–2004)

Blahomír Borovička vyrůstal v rodině sochařky a kamenosochaře v Čáslavi. Během druhé světové války se dostal do abiturientského kurzu kamenosochařské školy v Hořicích, odkud směřoval na Vysokou školu architektury a pozemního stavitelství v Praze. V padesátých letech 20. století začal kariéru architekta ve Vojenském projektovém ústavu, odkud v roce 1971 odešel do Útvaru hlavního architekta. Funkci hlavního architekta Prahy vykonával až do roku 1988.

Fotogalerie:

*Blahomír Borovička během Světové výstavy Expo 58, Brusel 1958
ZDROJ: archiv J. Borovičkové*

*Obálka knihy
FOTO: Ústav pro soudobé dějiny AV ČR (i u následujících fotografií)*

Ukázka z knihy

Náhled jedné z kapitol